

Concept beleidsplan Open Pastoraat 2022-2026

Voorwoord

Tijdens het schrijven van het nieuwe beleidsplan, ontdekten we dat er veel veranderd is. Zo waren er ontwikkelingen, die we bij het vaststellen van het vorige beleidsplan, niet konden voorspellen. Tegelijkertijd ontdekten we, dat nadenken over visie en beleid ons positief beïnvloedde, ook al lag het beleidsplan niet tijdens iedere kerkenraadsvergadering op tafel.

Een beleidsplan wordt geschreven voor een periode van vier à vijf jaar en is in de huidige tijd een kwetsbare aangelegenheid. Niet alleen de samenleving verandert in hoog tempo, maar ook de landelijke kerk en het Open Pastoraat veranderen voortdurend.

Toch komt er een moment dat je met elkaar je verlangens en voornemens vastlegt. Dat er woorden gevonden worden om je visie te verwoorden. We willen deze visie met jullie delen en hopen dat je meedoet aan de verdere uitbouw van het Open Pastoraat.

Visie verwoorden, opschrijven en delen met de gemeente, dat is wat we doen. Samen komen we tot een definitief beleidsplan. In de kerkenraadsvergadering, waar we dit bespraken, las ik een lied van Huub Oosterhuis voor. Geen bekend lied, maar het raakte me zo dat ik het wilde delen op die avond. Omdat het uitgaat van een visioen. Het eerste gedeelte stelt drie vragen: Hoe ver te gaan? Of er wegen zijn? Hoeveel paar voeten? Dat is de weg uit de slavernij, dat is een visioen, een droom, daar ga je voor. Kiezen we voor gebaande wegen of slaan we nieuwe wegen in? Zo zijn we onderweg. Met onbevanging, spontaniteit zonder berekening. Een lange stoet van mensen met een visioen. Met hoeveel gaan we? We hopen met jou!
Adri Angyal, voorzitter kerkenraad

1. Schets van de gemeente

Het Open Pastoraat plaatst zich als gemeente aan de progressieve kant van de Protestantse Kerk en heeft een open karakter. Daardoor heeft de gemeente een regionale aantrekkingskracht voor een relatief grote groep mensen van buiten Gorinchem.

Binnen het Open Pastoraat is er **ruimte** voor je persoonlijke **zoektocht** door het leven in onderlinge **ontmoeting** en **verbondenheid**, door geloof en kerk te **beleven** en je erdoor **geraakt** te voelen.

Het Open Pastoraat is een gemeente die in verschillende leeftijdsgroepen verdeeld. Het Open Pastoraat wil de komende jaren verder toegroeien naar een op de maatschappij en haar leden gerichte, flexibele en duurzame kerk, met een aanbod van activiteiten op de rand van de kerk en samenleving. Het is een open en samenbindende gemeenschap waarin omgezien wordt naar elkaar, de maatschappij en de wereld. Deze continue ontwikkeling in vernieuwende vormen van vrijzinnig protestants geloven krijgt plaats in de uitwerking van ons beleid.

Open Pastoraat

Belangrijk in het gemeentezijn is een eigentijdse benadering van theologie en liturgiek, waarbij vragen aan de orde zijn van geestelijk en materieel welzijn, van arm en rijk, van politiek en milieu. Uitgangspunt in alle beleid is dat uitgegaan wordt van:

- de eigen kracht van mensen in en rond de gemeente;
- het 'samen kerk-zijn' in het bredere verband van de Protestantse Kerk, de Protestantse Gemeente Gorinchem en oecumenisch verband met andere religies en kerkgenootschappen;
- de kerk met een rol van (maatschappelijke) betekenis.

Het Open Pastoraat is één van de vier wijkgemeenten in de Protestantse Gemeente Gorinchem. Voor de fusie tot één protestantse gemeente behoorde het Open Pastoraat tot de Hervormde Gemeente Gorinchem.

Opbouw van de gemeente

Per 1 januari 2021 heeft het Open Pastoraat 442 leden (per 1 januari 2020 waren er 455 leden). Circa 25% van de leden is woonachtig buiten de gemeente Gorinchem.

De leeftijdsopbouw is als volgt:

- 40% is 65-plusser (178 leden)
- 60% is jonger dan 65 (264 leden)

In het jaar 2020 zijn er 12 leden verhuisd, 9 leden overleden en 12 leden uitgeschreven. Er zijn 20 nieuwe gemeenteleden ingeschreven.

In 15 jaar tijd is het ledenaantal verminderd van 668 leden naar 442 leden.

aantal	jan-21		
	%	M	V
15	3,0	9	6
18	3,6	11	7
17	3,4	8	9
50	11,3	28	22
35	7,9	17	18
29	6,6	12	17
31	7,0	17	14
43	9,7	23	20
76	17,2	45	31
77	17,4	45	32
101	22,9	58	43
442	100,0	245	197

Gemeentesamenstelling per 1/1/2021

De leden hebben verschillende kerkelijke en niet-kerkelijke achtergronden. Ook de politieke en maatschappelijke opstelling van de leden loopt vaak zeer uiteen. Maar ondanks, of misschien dankzij, de verschillende kerkelijke en politieke achtergronden en de verschillende keuzes op het maatschappelijke vlak voelen allen zich verbonden en betrokken bij het Open Pastoraat, omdat men zich aangesproken voelt en weet.

1.2 Plaats in de Protestantse Gemeente Gorinchem en Spijk

De Protestantse Gemeente Gorinchem en Spijk (onderdeel van de Protestantse Kerk in Nederland) is op 1 juli 2013 ontstaan door een fusie van de Hervormde Gemeente Gorinchem, de Gereformeerde Kerk Gorinchem en de Hervormde Gemeente Dalem en later met de Hervormde Gemeente Spijk. Er is een goede samenwerking met de Evangelisch-Lutherse gemeente in de vorm van een combinatie-overeenkomst. Deze gemeente is niet gefuseerd in de protestantse gemeente.

De Protestantse Gemeente Gorinchem is een pluriforme gemeente die is onderverdeeld in vier wijkgemeenten (waarvan het Open Pastoraat er één van is). De wijkgemeenten hebben allen een eigen (theologische) identiteit, waardoor voor de inwoners van Gorinchem en omstreken een ruime keuze in geloofsbeleving beschikbaar is. De wijkgemeenten zijn:

1. Open Pastoraat (vrijzinnig/liberaal)
2. West (Johanneskerk)
3. Wijkgemeente voor gereformeerd belijden (Grote Kerk)
4. Dalem/Gorinchem-Oost

I

Hoewel elke wijkgemeente een eigen identiteit heeft, is ze ook verantwoordelijk voor een bepaald geografisch gebied in de gemeente Gorinchem. In onderstaande afbeelding is de geografische wijkindeling weergegeven.

1.3 SWOT-analyse

<p>Sterktes <i>Waar is het OP goed in? Wat loopt goed?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Er is voor veel ruimte</i> • <i>Openheid voor diverse vormen van beleving van geloof</i> • <i>Iedereen is welkom in het OP</i> • <i>Koffiedrinken na de dienst</i> • <i>Actieve betrokkenheid</i>	<p>Zwaktes <i>Waar is het OP niet goed in? Wat werkt niet of kan beter? Waar zitten de zwakke plekken?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergrijzing • Minder jeugd en geen fysieke plek voor de jeugd • Niet voldoende bereiken van gezinnen • Vinden van ambtsdragers • Krimpende gemeente met krimpende financiën • Afzwakking van rol in de maatschappij / maatschappijkritische blik
<p>Kansen <i>Welke kansen zien de door externe ontwikkelingen?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Met kleinere groepen eredienst vieren • Gezamenlijk gebruik van de kerkzaal in de Johanneskerk • Omzien naar elkaar versterken via inzet op gemeenschap zijn • Samenwerking zoeken met kleinere (wijk)gemeenten voor bestuurlijke taken	<p>Bedreigingen <i>Welke bedreigingen zien we voor het OP?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stoffig of fout imago van de kerk • Vergrijzing • Andere vormen van gemeenschap zijn • Ontkerkelijking

2. Visie op kerk-zijn

2.1 Open en aanwezig

Het Open Pastoraat noemt zichzelf 'Open'. Zij streeft dat in meerdere opzichten na. Het wil vooral zeggen dat het OP met een open oor en open oog in het geloof, in het leven en in de wereld wil staan. Open voor een ander, die per definitie anders is dan jij. Elk mens denkt, voelt en gelooft anders. Waar je wieg ook heeft gestaan, wat je geaardheid ook is, op welke politieke partij je ook stemt: het anders-zijn van de ander roept vooral verwondering op en prikkelt daarmee de interesse in de ander.

Zo ook wil het Open Pastoraat in het geloof staan: met een open en geïnteresseerde blik kijken naar traditie, kerkzijn en geloofsdogma's, om van daaruit eigen keuzes te kunnen maken die passen bij deze tijd en bij de mensen die op dit moment samen het Open Pastoraat vormen.

In het leven kun je drempels ervaren:

- wanneer je van het leven van alledag wilt gaan naar je innerlijke leven...
- wanneer je van controle wilt gaan naar vertrouwen, in liefde loslaten...
- wanneer er levensvragen bovenkomen waar je geen antwoord op weet...

Op die drempel wil het Open Pastoraat aanwezig zijn:

- omdat je wel zelf die drempel overgaat, maar je dat niet alleen hoeft te doen...
- omdat er de ervaring is van mensen dat het moeilijk kan zijn om die drempel te nemen, maar wel heel erg de moeite waard...
- omdat er de ervaring van mensen is dat achter die drempel het mogelijk is om God te ontmoeten...

Achter die drempel wil het Open Pastoraat aanwezig zijn:

- omdat er achter die drempel een deels onbekende wereld schuilgaat die klaarligt om ontdekt te worden...
- een wereld waarin andere mensen jou zijn voorgegaan die jou hun ervaringen willen aanreiken...
- een wereld waarin het helder krijgen van je vragen zinvoller is dan het vinden van antwoorden...
- een wereld van waaruit de Geest van God kan inspireren en richting geven..

2.2 Kernwaarden

Onderstaande kernwaarden geven aan waar het Open Pastoraat voor wil staan. Ze verwoorden waar mensen in het Open Pastoraat in geloven, wat hen verbindt en wie zij willen zijn:

Eigenheid

Eigenheid om op eigen wijze na te denken en te spreken over wat de bijbel en het leven ons aanreikt.

Beweging

Wij streven ernaar om met elkaar belangstellend te blijven, zoekend naar onze positie in de wereld en naar nieuwe ideeën. Zo blijven wij in beweging.

Geborgenheid

Wij streven ernaar om vanuit vertrouwen elkaar een veilige basis te bieden om bezig te kunnen zijn met zingeving, geloofs- en levensvragen.

Ontmoeting

Wij vinden herkenning, erkenning en gastvrijheid van groot belang wanneer we elkaar en anderen ontmoeten.

2.3 Geloofsworden

Om elkaar goed te kunnen begrijpen, moet je wel van elkaar weten wat je bedoelt. Begrippen als God, Jezus, Gods Geest en bijbel worden veel gebruikt. Het Open Pastoraat interpreteert ze ongeveer als volgt:

God

Ieder individu heeft de ruimte zich God op een eigen manier voor te stellen en God te beleven. Aanduidingen die daarbij voorkomen zijn veelal:

- Betrouwbaar Nabije
- Ik zal er zijn voor jou
- Ga maar, ik ga met je mee
- Bron van Liefde

Jezus

Wij zien Jezus als de mens zoals die ten diepste bedoeld is. Hij is daarin inspiratiebron en voorbeeld.

Gods Geest

Gods Geest vormt de verbinding tussen jou en je goddelijke Bron. De Geest doet je op adem komen, bij jezelf en bij God.

De Bijbel

Wij zien de bijbel als een verzameling boeken met inspirerende verhalen / metaforen over mensen onderweg met God.

3. Prioriteiten voor de komende jaren

3.1 Focuspunten

De uitwerking van het 5+2-model¹ levert voor de beleidsperiode 2022-2026 de volgende prioriteiten op:

- Eredienst
- Nabij zijn (pastoraat en diaconaat)
- Jeugd- en jongerenwerk
- Missionaire activiteiten
- Besturen van de organisatie
- (Crisis-)pastoraat
- Vorming en toerusting

3.2 Uitwerking in beleidskeuzes

De prioritering van taken leidt tot een set met keuzes waarmee het OP de taken van de kerk mogelijk kan maken.

3.2.1 Eredienst

Er vindt twee keer per maand een zondagse eredienst plaats. Daarvoor wordt een rooster gemaakt. De tijd die vrijkomt wordt gebruikt voor andere activiteiten (in een brede programmering) die op maandag tot en met zondag gepland kunnen worden. De inzet van vrijwilligers en ambtsdragers verplaatst daarmee van de eredienst naar het "opbouwen van de gemeente".

Het is de bedoeling van de kerkorde dat er in een kerkdienst ten minste één ouderling en één diaken aanwezig zijn. Dat blijkt uit ord. 3-10-1 (voor ouderlingen) en ord. 3-11-1 (voor diakenen). Dezelfde conclusie kan ook verbonden worden aan artikel V lid 3 van de kerkorde, terwijl ord. 5-1-5 spreekt over de ambtelijke aanwezigheid van leden (meervoud) van de kerkenraad in een kerkdienst.

Het feit echter, dat ord. 5-1-5 in het algemeen spreekt over leden, en niet over 'ten minste één ouderling en één diaken' geeft ruimte voor de uitleg, dat indien er in bijzondere gevallen niet voldoende ambtsdragers beschikbaar zijn (zoals bij rouw- en trouwdiensten) het mogelijk is te volstaan met één ambtsdrager naast de voorganger.

¹ Kerk&Raad (2021): het 5+2-model gaat uit van de kerkordelijke basistaken van een gemeente, aangevuld met twee aanvullende aspecten (jeugd en jongeren en de bestuurstaken in de kerk) – www.kerkraad.nl

De kerkenraad heeft voor de komende beleidsperiode de keuze gemaakt dat in de eredienst één ambtsdrager aanwezig is. Dat vraagt een andere invulling van de taken van ambtsdrager van dienst. Tevens wordt de opbouw van de liturgie meer vrijgelaten. Het gezamenlijk gebruik maken van de kerkzaal van de Johanneskerk biedt tevens het perspectief dat de liederen via een beamer beschikbaar worden gemaakt, waardoor de wekelijkse opmaak van de liturgie achterwege kan blijven.

3.2.2 Nabij zijn (diaconaal en pastoraal)

In de komende periode is de inzet op het onderlinge pastoraat van groot belang. De financiering voor de ondersteuning van een kerkelijk werker vervalt en de te beroepen predikant heeft een beperktere beschikbare tijd. Het omzien naar elkaar is een essentieel onderdeel van het "samen kerk-zijn" en daar wil de kerkenraad graag op inzetten.

In het verband van de Protestantse Gemeente Gorinchem en Spijk blijft het OP bijdragen leveren aan de diaconale agenda.

In het maatschappelijke karakter van het werk van en in de kerk richt het OP zich op mensen die op de rand van kerk en samenleving staan.

3.2.3 Jeugd- en jongerenwerk

Zonder jeugd en jongeren is er op enig moment geen kerk meer. Na de verhuizing vanuit de Exoduskerk naar De Harmonie zijn de jeugd en jongeren er fors in ruimte op achteruit gegaan. Er is geen plek voor een crèche, de ruimte voor de kindernevendienst is beperkt en als de tieners samen kwamen zaten ze in een gehorige gang waar elk geluid de eredienst stoorde. De kerkenraad heeft geconstateerd dat dit geen werkbare situatie is. Door het gezamenlijk gebruik van de Johanneskerk hebben we wel ruimte voor het jeugd- en jongerenwerk.

Ouders, en ook grootouders, vinden het vaak niet makkelijk om hun (klein)kinderen te vertellen over hun geloof. De ruimte die in het OP wordt ervaren maakt het vaak ingewikkeld om over God te praten. In de afgelopen jaren is daar geen ondersteuning bij geboden.

De combinatie van een beperkt aanbod, geen fysieke ruimte en het gebrek aan visie op het kerk-zijn voor jeugd en jongeren leidt tot een forse krimp van actieve jeugd, jongeren en ouders. In de beleidsperiode 2022-2026 wordt gestart met een project om dit weer te herstellen.

3.2.4 Missionaire activiteiten

Het Open Pastoraat heeft, in en buiten de kerk, een prachtig verhaal te vertellen. We kiezen daar onze eigen weg in en zullen in de beleidsperiode 2022-2026 meer aandacht leggen op deze activiteiten. Onder andere door twee keer per maand een activiteit te organiseren, zoals een gesprekskring, een gezamenlijke maaltijd, een Open Huis/Open Tafel, meditatievespers, lezingen of muziek in de kerk.

Daarbij wordt een onderliggend verhaal uitgewerkt dat dient als grondslag bij de activiteiten. In de activiteiten wordt altijd geprobeerd in gesprek te gaan en te zoeken naar de verbinding tussen mensen. We doen dat vanuit de overtuiging dat God tussen mensen gebeurt.

3.2.5 Besturen van de organisatie

In de besturing van het Open Pastoraat vindt in de beleidsperiode 2022-2026 een grote wijziging plaats. Geconstateerd wordt dat er te weinig ambtsdragers zijn en dat met minder mensen de taaklast te groot wordt. Daarom wordt gekozen voor het instellen (in lijn met het synoderapport *Lichter ingevuld*) van een kleinere kerkenraad die bestaat uit acht (8) personen. Hierbij worden de volgende ambten ingevuld:

- 1 ouderling/voorzitter
- 1 ouderling/scriba
- 1 ouderling jeugd- en jongerenpastoraat
- 1 ouderling seniorenpastoraat
- 2 ouderling-kerkrentmeesters
- 2 diakenen

Er kan ook gebruik gemaakt worden van de kerkordelijke mogelijkheid om een oud-ambtsdrager te vragen als ambtsdrager van dienst. De kerkenraad wordt vervolgens ondersteund door twee kerkrentmeesters (die geen ouderling zijn) en twee diaconaal rentmeesters (die geen diaken zijn).

Ook de structuur van werkgroepen wordt aanzienlijk herzien. In hoofdstuk 4 is het nieuwe overzicht weergegeven. De belangrijkste wijziging is dat het breed moderamen² komt te vervallen. De taken die tot op heden aan het breed moderamen waren gedelegeerd komen weer terug bij de kerkenraad. De kerkenraad vergadert vervolgens negen keer per jaar, waarbij het moderamen (voorzitter, scriba en predikant) zorgdragen voor de agendavoorbereiding. Tevens vervallen de taken van de wijkraad van diakenen en de wijkraad van kerkrentmeesters. Ook deze taken worden in de vergadering van de kerkenraad opgepakt en uitgevoerd.

In de structuur van de Protestantse Gemeente Gorinchem en Spijk zijn voor de algemene kerkenraad en het college van kerkrentmeesters beide vier afgevaardigden nodig. In de beleidsperiode 2022-2026 wordt daar in het kader van 'vitaal kerk-zijn' ingezet op een wijziging van de plaatselijke regeling, zodat er maximaal drie ambtsdragers worden afgevaardigd.

3.2.6 Pastoraat

De inzet van de predikant is gericht op de coaching en begeleiding van het pastorale team. De predikant biedt vervolgens het crisispastoraat in de gemeente. De bezoekerwerkers worden via het pastorale team begeleid bij hun werkzaamheden.

3.2.7 Vorming en toerusting

Naast de maandelijkse activiteiten blijft het Open Pastoraat in 2022-2026 een bijdrage leveren aan het PGG-brede aanbod van vorming en toerusting, waarbij de nadruk ligt op verbinding van mensen, maatschappelijke thema's en het liberale christendom.

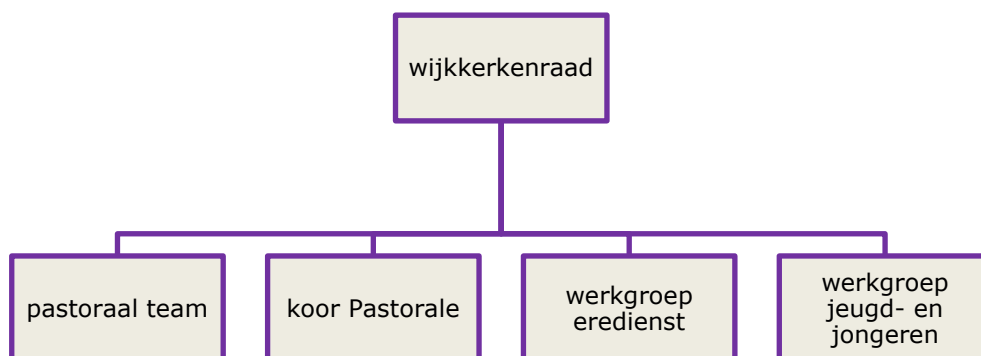
---

² In de kerkorde de "kleine kerkenraad" genoemd.

4. Organisatie van het Open Pastoraat

Het organigram van het Open Pastoraat ziet er vanaf 2022 als volgt uit:

5. Meerjarenbegroting wijkgemeente

5.1 Wijkkas

Iedere wijkgemeente heeft een eigen wijkkas, waarin wijkspecifieke financiën geregeld worden. De wijkkas van het Open Pastoraat wordt gevuld door algemene en specifieke collecten, giften en eventueel legaten. De meerjarenbegroting van de wijkkas ziet er naar verwachting als volgt uit:

	2022	2023	2024	2025
Inkomsten				
Collecten	3.500	3.325	3.159	3.001
Collecten en bijdragen voor jongerenwerk	75	71	68	64
Collecten en bijdragen ouderenwerk	75	71	68	64
Giften	4.500	4.275	4.061	3.858
Bijdragen consumpties kerkdiensten	1.500	1.425	1.354	1.286
Contributie koor Pastorale	2.500	2.375	2.256	2.143
Totaal inkomsten	12.150	11.543	10.965	10.417
Uitgaven				
Muzikale kosten	4.000	3.800	3.610	3.430
Kopieerkosten en drukwerk	400	380	361	343
Consumpties	1.500	1.425	1.354	1.286
Bijzondere activiteiten	750	713	677	643
Communicatie	1.500	1.425	1.354	1.286
Vorming, toerusting en catechese	350	333	316	300
Jongerenwerk	1.200	1.140	1.083	1.029
Ouderenwerk	1.000	950	903	857
Overige kosten	500	475	451	429
Totaal uitgaven	11.200	10.640	10.108	9.603
Resultaat	950	903	857	815

In de begroting vanaf 2023 wordt rekening gehouden met een krimp van 5% van inkomsten, maar ook met een krimp van enkele kosten (zoals de inkoop van consumpties).

5.2 Vrijwillige bijdragen

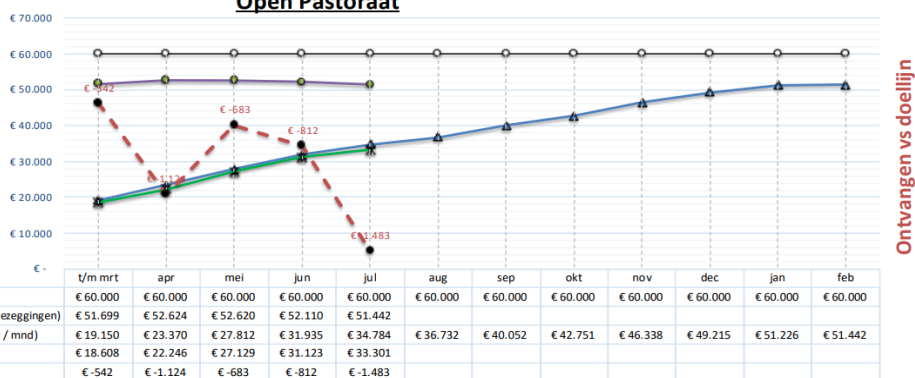
In de Actie Kerkbalans zeggen leden van de Protestantse Gemeente Gorinchem en Spijk vrijwillige jaarlijkse bijdragen toe. Vanuit deze gelden betaalt de kerk de vaste lasten, zoals de traktementskosten voor de predikant, de gebouwzaken, verzekeringen en lidmaatschapsgelden van de Protestantse Kerk (de kerkrentmeesterlijke quota).

De vaste kosten van het Open Pastoraat bedragen ca. € 60.000,- per jaar. Als alle betalende leden ca. € 35,- per maand betalen, dan kunnen we deze kosten betalen. Een warme oproep voor de komende beleidsperiode om ook richting de toekomst de taken te kunnen blijven uitvoeren én betalen.

Open Pastoraat

Doel / Ontvangen / Prognose Open Pastoraat

Ontvangen vs doelijn

6. Evaluatie en bijstellen van het beleid

Het beleid voor de periode 2022-2026 is geen statisch beleid. We hebben juist in de afgelopen twee jaar gezien dat de wereld snel verandert en dat dit ook andere aspecten in het kerkenwerk vraagt. Jaarlijks zal de kerkenraad verantwoording aan de leden van de gemeente afleggen in een gemeentebijeenkomst. Na twee jaar wordt een evaluatiecommissie ingesteld die het beleidsplan evalueert. De opdracht voor de evaluatiecommissie wordt door de kerkenraad vastgesteld.